

15. **Pro stvorennia** Ukrainkoï chastyny Mizhuriadovoï ukrainko-nimetskoï komisii u spravakh deportovanykh nimtsiv, yaki povertaiutsia v Ukrainu : Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 29 kvitnia 1993 r. № 314. – Rezhym dostupu : zakon.nau.ua/doc/?uid=1054.901.0.

16. **Pro utvorennia** Ukrainko-nimetskoho fondu : Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 23 sich. 1992 r. № 51. – Rezhym dostupu : zakon0.rada.gov.ua/laws/show/51/92.

17. **Sud** nad Shollenbergom: lyudi gibnut za roga // Kommersant' Vlast. – 1991. – 20 maya. – № 21. – Rezhym dostupa : www.kommersant.ru/doc/265183.

18. **Ustav** Vsesoyuznogo obschestvenno-politicheskogo i kulturno-prosvetitel'skogo obschestva sovet'skikh nemtsev «Vozrozhdenie» // Istoriya rossiyskikh nemtsev v dokumentah: obschestvenno-politicheskoe dvizhenie za vosstanovlenie natsionalnoy gosudarstvennosti (1965 – 1992 gg.) / sost. : V. A. Auman, V. G. Chebotareva. – M. : Ros. ekon. zhurn., 1994. – S. 83 – 87.

19. **Chrezvychaynyy** s'ezd nemtsev SSSR. Moskva 12 – 15 marta 1991 goda. Dokumenty i materialy / sost. i red. V. F. Dizendorf. – M. : [b. i.], 1997. – 327 s.

Надійшла до редколегії 14.11.14

УДК 35.071.1.005 : 37.001.895

Олена ІГНАТОВА

Головне управління Міндоходів у Харківській області

ПІДГОТОВКА МАГІСТРІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Розглядається питання підготовки професійних фахівців, здатних забезпечувати процеси державного управління. Окреслюється завдання оновлення професійних програм підготовки та підвищення кваліфікації державних службовців та їх навчально-методичного забезпечення з урахуванням адаптації системи державного управління та державної служби України до сучасних вимог.

Ключові слова: державне управління, освіта, навчання державних службовців, інноваційна економіка.

Олена Ігнатова. Подготовка магистров государственного управления: проблемы и пути их решения

Рассматривается вопрос подготовки профессиональных специалистов, способных обеспечивать процессы государственного управления. Определяется задача обновления профессиональных программ подготовки и повышения квалификации государственных служащих и их учебно-методического обеспечения с учетом адаптации системы государственного управления и государственной службы Украины к современным требованиям.

© Ігнатова О. В., 2014

Ключевые слова: государственное управление, образование, обучение государственных служащих, инновационная экономика.

Olena Ignatova. Preparation of master of public administration: problems and solutions

An urgent issue of training professionals able to provide government processes is considered. Accordingly, there is a problem updating professional training programs and training of civil servants and their training methods based on the adaptation of public administration and civil service in Ukraine to date.

Key words: public administration, education, training of civil servants, innovative economy.

Європейський вибір України слугує стратегічним орієнтиром для проведення соціально-економічних реформ в Україні. При цьому обраний шлях розвитку держави визначає основні напрями модернізації системи державної служби, яка повинна забезпечити впровадження європейських стандартів і норм життя. В умовах значних суспільних перетворень, пов'язаних з процесом європейської інтеграції України, гостро стоїть завдання підготовки професійних фахівців, здатних забезпечувати процеси державного управління. Відповідно постає потреба оновлення професійних програм підготовки та підвищення кваліфікації державних службовців та їх навчально-методичного забезпечення з урахуванням адаптації системи державного управління та державної служби України до сучасних вимог. Однак, на наш погляд, є певне нерозуміння сутності і значущості процесів розвитку державних службовців, зокрема їх інноваційних здібностей. Тому дослідження й аналіз проблем фахової підготовки державних службовців з метою подальшого вдосконалення програм підготовки та підвищення кваліфікації державних службовців та їх навчально-методичного забезпечення є особливо актуальним для науки державного управління, а також важливим для практики.

Аналізу проблем професійної підготовки державних службовців та перспектив їх вирішення присвятив свої праці О. Ф. Мельников. Науковець визнав існуючий підхід до функціонування чинної системи професійного навчання державних службовців в Україні недосконалим, окресливши основні проблеми:

– неготовність працівників до виконання якісно нових функцій та завдань;

– недосконалість державного стандарту професійної підготовки державних службовців;

– недостатнє поширення нових форм та методів підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців [2].

Питання підготовки та підвищення кваліфікації фахівців, зокрема державних службовців, розглядали у своїх працях В. А. Рач, Ю. Б. Тахір та ін. Сучасні проблеми та перспективи розвитку

державної служби в Україні обговорюються науковцями спільно з керівниками органів державного управління та політичними діячами. Зокрема, 20 червня 2014 р. у Національній академії державного управління при Президенті України відбувся круглий стіл «Розвиток державної служби в Україні: проблеми та перспективи», який мав на меті створити комунікативний простір для обговорення актуальних проблем розвитку державної служби стосовно реалізації проголошених Президентом України завдань і нової методології діяльності державних службовців, спрямованої на побудову ефективної держави та розвиток громадянського суспільства. Під час обговорення були висвітлені сучасні наукові та практичні проблеми, а саме: формальний підхід до підготовки Закону України «Про державну службу» 2011 р., відсутність чітких розрахунків необхідного ресурсного забезпечення, копіювання європейського досвіду без урахування українських реалій та неефективність інституту соціального партнерства. До дискусійних належать питання пріоритету у виборі форм та методів навчання, дисциплін та їх змісту, підходів до організації навчання.

Мета публікації – виявлення проблем підготовки магістрів сфери державного управління та розробка шляхів вирішення цих проблем. Насамперед акцентуємо увагу на розвитку інноваційних здібностей та практичних навиків слухачів програм підготовки та перепідготовки державних службовців.

У теоретико-методологічному контексті перехід до постіндустріального суспільства передбачає формування інноваційної економіки, в якій умовою економічного зростання є інтелектуалізація виробництва [3]. Інноваційна економіка (економіка знань, інтелектуальна економіка), заснована на потоці інновацій, передбачає створення прибутку за рахунок інтелекту новаторів і учених.

Промисловість, знання і технології розвиваються настільки швидко, що кожні п'ять років кількість інформації подвоюється. Зараз неможливо в процесі трудового життя (30 – 40 років) користуватися тільки тими знаннями, які були здобуті в спеціальній школі або вищому навчальному закладі. З огляду на це питання оцінювання навчальних програм як ніколи актуальне в нашій країні. А формування інноваційних здібностей є невід'ємною складовою професійних компетенцій під час реалізації магістерських програм.

Академік В. Л. Макаров зазначає, що сьогодні багатством країни є люди, їх розум, знання і досвід. Він характеризує поняття «знання» з позиції економіки знань як продукт, з одного боку, приватний, який можна привласнювати, а з іншого – суспільний, такий, що належить усім [1].

Напрями державної політики щодо розвитку освіти та державних зобов'язань підготовки кваліфікованих кадрів наведені в Національній

доктрині розвитку освіти [4]. Так, пріоритетними напрямками державної політики щодо розвитку освіти визнані: постійне підвищення якості освіти, оновлення її змісту та форм організації навчально-виховного процесу; запровадження освітніх інновацій, інформаційних технологій.

Окрім того, держава повинна забезпечувати: підготовку кваліфікованих кадрів, здатних до творчої праці, професійного розвитку, освоєння та впровадження наукоємних та інформаційних технологій, конкурентоспроможних на ринку праці; інноваційний характер навчально-виховної діяльності; моніторинг освітнього процесу, зростання якості освітніх послуг.

Розглянемо підходи до підвищення кваліфікації та перепідготовки фахівців.

Перший підхід запропонував Ю. Б. Тахир. Він вважає, що найбільш ефективним є безперервне навчання всередині фірми (тільки це може гарантувати необхідну кваліфікацію), і зазначає, що для організації економічно вигідно підвищення віддачі від уже працюючих робітників на основі їх безперервного навчання, а не залучення нових працівників [6].

Другий підхід наданий професором В. А. Рачом, який пропонує кадрове забезпечення інноваційно-інвестиційного розвитку України організувати шляхом системного введення до програми підготовки магістрів у галузі державного управління спеціалізацій «Управління регіональними проектами», «Управління інноваційною діяльністю» [5].

Ці підходи не суперечать один одному, вони націлені на загальний очікуваний результат – розвиток людського капіталу, тому їх можливо застосовувати у сфері державної служби України. З огляду на гостроту завдання підготовки професійних фахівців, здатних забезпечувати процеси державного управління, а також необхідність модернізації системи державної служби, введення спеціалізацій «Управління регіональними проектами» та «Управління інноваційною діяльністю» в систему підготовки магістрів у галузі державного управління можливо визнати перспективним для реалізації.

Кожна з існуючих державних освітніх програм державних службовців спрямовується на розвиток інноваційних здібностей слухачів. Але не існує чітко визначеного підходу та показників, які б фіксували фінансовий результат навчання. Керівники бажають отримати реальний фінансовий результат від вкладень у розвиток персоналу, причому результат має бути виражений у певних кількісних показниках. До того ж бажання людей отримувати знання шляхом навчання в межах магістерських програм виникає лише у випадках, коли їм необхідно отримати додаткові компетенції, які нададуть їм певні переваги.

Отже, у результаті навчання слухача, на яке витрачаються певні державні фінансові ресурси, очікується отримання вигід завдяки більш професійному рівню виконання функціональних обов'язків та впровадженню власних інновацій (знання як суспільний продукт), що обумовлює кар'єрне зростання та підвищення оплати праці державного службовця (знання як приватний продукт).

З огляду на вищезазначене ми розробили власний підхід, який визначається з бажаного очікуваного результату переважно для суспільства. А бажаний результат (суспільний продукт) – це вирішення будь-якої проблеми підприємства або виконання функціонального завдання найбільш раціональним способом.

Оскільки ми розглядаємо досягнення очікуваного результату в умовах реалізації магістерських програм, то обов'язковим результатом є інноваційний процес. Досягнутий результат пропонується оцінювати довідкою замовника магістерського проекту, у якій фіксувалося інноваційне вирішення проблеми шляхом впровадження запропонованого магістрантом проекту.

Під час навчання магістрант набуває компетенції, які підтверджуються оцінками проміжного та кінцевого контролю знань. Але недосконалим залишається процес підвищення рівня компетенції, який полягає у формуванні здібності практичного застосування знань. Тому необхідно індивідуальне завдання пов'язати з робочим місцем магістранта.

Таким чином, пропонується метод, який дозволить розвивати інноваційні здібності слухача під час реалізації магістерських програм. Це досягнення кінцевого результату шляхом виконання індивідуальних завдань, в межах яких вирішені питання досягнення проміжних цілей навчання. Кінцевим результатом оцінювання інноваційної здібності слухача є висновок замовника навчання, поданий у вигляді довідки щодо доцільності впровадження інноваційного процесу або акта впровадження інноваційного проекту.

Проміжними результатами розвитку інноваційних здібностей слухачів під час реалізації магістерських програм є оцінки щодо засвоєних теоретичних знань та вміння їх використовувати під час виконання індивідуальних завдань з прив'язкою до власного «робочого місця» магістранта. Документом, який підтверджує отримані в ході навчання компетенції, є диплом магістра.

Отже, погляди на систему підготовки та підвищення кваліфікації фахівців розділилися, але очікуваний результат зазначених заходів має бути однаковим – забезпечення нагальної потреби в професійних фахівцях та управлінцях, спроможних вирішувати питання, які постають перед українським суспільством у контексті європейської інтеграції, та науковий супровід процесів модернізації країни.

Список використаних джерел

1. **Макаров В. Л.** Экономика знаний: уроки для России / В. Макаров // Наука и жизнь. – 2003. – №5. – С. 23 – 27.
2. **Мельников О. Ф.** Проблемы профессиональной подготовки государственных служащих та перспективы их решения / Александр Мельников // Публ. упр.: теория та практика : зб. наук. пр. – Х. : Магістр, 2011. – № 2(6). – С. 40 – 44.
3. **Онiкiєнко В. В.** Развитие национальной инновационной системы на этапе становления в Украине постиндустриального общества / В. Онiкiєнко, Л. Ємельяненко. – К. : РВПС України НАН України, 2008. – 65 с.
4. **Про Національну доктрину розвитку освіти** : Указ Президента України від 17 квіт. 2002 р. № 347/2002. – Режим доступу : zakon4.rada.gov.ua/laws/show/347/2002.
5. **Рач В. А.** Подготовка магистров з управління розвитком соціально-економічних систем для державної служби: системний погляд з позиції економіки знань / В. А. Рач // Ділове та держ. адміністрування : матеріали I міжнар. наук.-практ. конф. – Луганськ : СЛУ ім. В. Даля. – 2011. – С. 438 – 442.
6. **Тахир Ю. Б.** Внутрифирменное обучение как технология развития кадрового потенциала организации / Ю. Б. Тахир. – Режим доступа : www.management.com.ua/be/be038.html.

List of references

1. **Makarov V. L.** Ekonomika znaniy: uroki dlya Rossii / V. Makarov // Nauka i zhizn. – 2003. – № 5. – S. 23 – 27.
2. **Melnykov O. F.** Problemy profesiinoi pidhotovky derzhavnykh sluzhbovtiv ta perspektyvy yikh vyrishennia / Oleksandr Melnykov // Publ. upr.: teoriia ta praktyka : zb. nauk. pr. – Kh. : Mahistr, 2011. – № 2(6). – S. 40 – 44.
3. **Onikiienko V. V.** Rozvytok natsionalnoi innovatsiinoi systemy na etapi stanovlennia v Ukraini postindustrialnoho suspilstva / V. Onikiienko, L. Yemelianenko. – K. : RVPS Ukrainy NAN Ukrainy, 2008. – 65 s.
4. **Pro Natsionalnu doktrynu rozvytku osvity** : Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 17 kvit. 2002 r. № 347/2002. – Rezhym dostupu : zakon4.rada.gov.ua/laws/show/347/2002.
5. **Rach V. A.** Pidhotovka mahistriv z upravlinnia rozvytkom sotsialno-ekonomichnykh system dlia derzhavnoi sluzhby: systemnyi pohliad z pozytsii ekonomiky znan / V. A. Rach // Dilove ta derzh. administruvannia : materialy I mizhnar. nauk.-prakt. konf. – Luhansk : SNU im. V. Dalia. – 2011. – S. 438 – 442.
6. **Tahir Yu. B.** Vnutrifirmennoe obuchenie kak tehnologiya razvitiya kadrovogo potentsiala organizatsii / Yu. B. Tahir. – Rezhim dostupa : www.management.com.ua/be/be038.html.

Надійшла до редколегії 26.09.14